

Karl Marx

PUHE KAUPPAVAPAUESTA

BRYSSELIN DEMOKRAATTISEN YHDISTYKSEN
JULKISESSA KOKOUKSESSA

9. TAMMIKUUTA 184874

Herrat!

Viljalakien lakkauttaminen Englannissa oli suurin voitto, minkä vapaakauppa on saavuttanut 1800-luvulla. Kaikkialla, missä tehtailijat puhuvat kauppavapaudesta, he tarkoittavat pääasiassa vapaata vilja- ja yleensä raaka-ainekauppaa. »Ulkomaisen viljan tuonnin verotus suojelutulleilla on iljettävä teko, se merkitsee keinottelua kansan nälänhädällä.»

Halpa leipä, korkea palkka — cheap food, high wages — siinä ainoa tavoite, jonka hyväksi englantilaiset freetraderit (vapaakaupan kannattajat) ovat kuluttaneet miljoonia; he ovat jo tartuttaneet innostuksensa mannermaalla oleviin aateveljiinsä. Ja kun yleensä vaaditaan kauppavapautta, niin se tehdään vain työtätekevien luokkien aseman parantamiseksi.

Mutta onko kuultu kummempaa! Kansa, jolle halutaan antaa hinnalla millä hyvänsä halpaa leipää, osoittautuukin kovin kiittämättömäksi. Halpa leipä on Englannissa nykyään yhtä huonossa huudossa kuin halpa hallitus Ranskassa. Kansa pitää itseuhrautuvaisuutta uhkuvia ihmisiä — jotakuta Bowringia, Brightia ja heidän kumppaneitaan — suurimpina vihollisinaan ja hävyttömimpinä teeskentelijöinä.

Jokainen tietää, että liberaalien ja demokraattien välistä taistelua Englannissa sanotaan freetraderien ja chartistien väliseksi taisteluksi.

Tarkastelkaamme nyt, miten englantilaiset vapaakaupan kannattajat ovat todistelleet kansalle niiden aikomuksien jaloutta, jotka ovat kannustaneet heitä toimimaan.

He puhuivat tehdastyöläisille näin:

Viljatulli on vero, jota te maksatte palkastanne suurmaanomistajille, noille keskiaikaisen ylimystön edustajille; kurjuutenne syynä ovat välttämättömyystarvikkeiden kalliit hinnat.

Työläiset vuorostaan kysyivät tehtailijoilta: miten on selitettävissä se, että viimeksi kuluneiden kolmenkymmenen vuoden aikana, jolloin teollisuutemme kehitys on korkeimmillaan, palkkamme on laskenut paljon suuremmassa suhteessa kuin ovat nousseet viljan hinnat?

Vero, jota me teidän väittämänne mukaan maksamme maanomistajille, on jokaisen työläisen osalta noin kolme pennyä viikossa; mutta käsikäyttöisillä kutomakoneilla työskentelevien kankureiden palkka on laskenut 28:sta 5 šillinkiin viikossa aikana 1815—1843, ja konevoimaisilla kutomakoneilla työskentelevien kankureiden palkka on laskenut 20:stä 8 šillinkiin viikossa aikana 1823—1843.

Koko tuona aikana maanomistajille maksamamme vero ei ole ollut kolmea pennyä suurempi. Mutta mitä puhuitte meille vuonna 1834, jolloin vilja oli halpaa ja liike-elämässä oli havaittavissa myrskyisää vilkastumista? — Olette onnettomia, sanoitte te, kun tuotatte liian paljon lapsia maailmaan, avioliittonne ovat paljon tuottoisampia kuin ammattinne!

Kirjaimellisesti näillä sanoilla käännytte puoleemme ja samalla laaditte uusia köyhälistölakeja ja rakensitte työtaloja, noita proletaarien bastiljeja.

Tehtailijat vastasivat siihen:

Olette oikeassa, herrat työläiset; palkkatasoa eivät määrää yksin viljan hinnat, vaan myös palkkaajia etsivien työläisten keskinäinen kilpailu.

Kiinnittäkää huomiota kuitenkin myös siihen, että maamme on vain pelkkiä kallioita ja hiekkamaita. Ette kai oleta, että viljaa voitaisiin kasvattaa kukkaruukuissa! Jos sen sijaan, että kulutamme pääomaamme ja työtämme kerrassaan hedelmättömän maaperän muokkaukseen, luopuisimme kokonaan maanviljelyksestä ja paneutuisimme yksinomaan teollisuuteen, niin koko Eurooppa joutuisi sulkemaan tehtaansa, Englannista tulisi yksi suuri tehdaskaupunki ja koko muu Eurooppa muuttuisi sen maaseudeksi.

Tämän tehtailijan ja hänen työläistensä keskustelun keskeyttää pikkukauppias, joka vuorostaan vaatii vastausta:

Vaikka lakkautammekin viljalait ja horjutamme siten maanviljelystämme, niin emme pakota siten vielä muita maita tekemään tilauksia tehtaillemme ja sulkemaan omat tehtaansa.

Mitä siitä seuraa? Minä menetän nykyisen maalaisostajakuntani, ja kotimaankauppa jää vaille markkinoita.

Tehtailija kääntyy selin työläisiin ja vastaa pikkukauppiaille: mitä siihen tulee, niin suokaa meille toimintavapaus. Koska viljatullit lakkautetaan, me saamme ulkomailta halvempaa viljaa. Silloin me alennamme palkkoja ja samalla palkat kohoavat niissä maissa, jotka varustavat meitä viljalla.

Näin ollen niihin etuisuuksiin, joita meillä on jo nykyään, lisääntyvät vielä alhaisemmat palkat ja kaikkien noiden etuisuuksien avulla voimme pakottaa mannermaan ostamaan tavaroitamme.

Silloin kiistaan sekaantuvat farmari ja maatyöläinen.

Entä me, miten meidän käy? he huudahtavat.

Onko meidän julistettava kuolemantuomio maanviljelykselle, joka meitä elättää? Onko meidän alistuttava nurkumatta siihen, että jalkojemme alta kaivetaan maata?

Vastauksen asemesta Anti-Corn-Law-League tyytyi määräämään palkinnot kolmesta parhaasta kirjoituksesta, joissa käsiteltiin viljalakien kumoamisen suotuisaa vaikutusta Englannin maanviljelykseen.

Palkinnot saivat herrat Hope, Morse ja Greg, joiden kirjoituksia levitettiin tuhansittain maaseudulle.

Ensimmäinen palkituista on koettanut todistaa, että ulkomaisen viljan vapaasta tuonnista ei kärsi farmari eikä maatyöläinen, vaan kärsii ainoastaan maanomistaja. Englantilaisen farmarin ei pidä pelätä viljalakien lakkauttamista, hän huudahti, sillä yksikään maa ei pysty tuottamaan niin hyvää ja niin halpaa viljaa kuin Englanti.

Näin ollen jos viljan hinnat alenisivatkin, niin se ei aiheuttaisi teille mitään vahinkoa, hän väitti, sillä tuo aleneminen vaikuttaisi vain maankorkoon, joka supistuisi, mutta ei millään tavoin koskettaisi yrittäjänvoittoa ja palkkoja, jotka pysyisivät entisellä tasolla.

Toinen palkinnon saaneista, herra Morse, on väittänyt päinvastoin, että viljalakien lakkauttaminen aiheuttaisi viljan hintojen nousun. Hän on ponnistellut voimainsa takaa yrittäessään todistaa, että suojelutullit eivät ole milloinkaan voineet taata riittävän edullisia viljan hintoja.

Väitteensä vahvistukseksi hän on vedonnut siihen tosiseikkaan, että viljan hinnat olivat Englannissa nousseet huomattavasti joka kerta kun tuotiin ulkomaista viljaa ja laskeneet jyrkästi kun tuonti väheni. Hän on unohtanut sen ettei viljan tuonti aiheuttanut korkeita hintoja, vaan korkeat hinnat aiheuttivat tuonnin.

Hän oli aivan eri mieltä palkintokumppaninsa kanssa kun väitti, että kaikki viljanhintojen korotukset ovat edullisia farmarille ja työläiselle, mutta eivät maanomistajalle.

Kolmas palkituista, herra Greg, suurtehtailija, joka on kirjoittanut suurfarmareiden luokkaa varten, ei ole tyytynyt toistamaan tuollaista pötyä. Hänen kielenkäytönsä on tieteellisempää.

Hän tunnustaa, että viljalait vaikuttavat maankoron kohoamiseen vain sikäli kuin ne nostavat viljan hintoja, ja ne nostavat vain siten, että pakottavat pääoman tekemään sijoituksia huonompiin maihin, mikä on selitettävissä hyvin yksinkertaisesti.

Ellei maahan voida tuoda ulkomaista viljaa, niin sitä mukaa kuin väestö kasvaa, joudutaan pakostakin ottamaan käyttöön vähemmän hedelmälliset maa-alat, joiden muokkaus vaatii suurempia kustannuksia ja joilta saadut tuotteet osoittautuvat siis kalliimmiksi.

Koska viljan menekki on täydellisesti taattu, niin sen hinnan sääntelee väistämättä niiden tuotteiden hinta, jotka on saatu suurimpia kustannuksia vaatineilta maa-aloilta. Tuon hinnan ja parhaiden viljelysmaiden vaatimien tuotantokustannusten erotus muodostaa koron.

Jos näin ollen viljalakien lakkauttamisen seurauksena viljan hinnat ja siis myös korko alenevat, niin se tapahtuu siksi, että on lakattu viljelemästä vähemmän hedelmällisiä maita. Tästä seuraa, että koron aleneminen aiheuttaa väistämättä farmareiden tietyn osan vararikon.

Nämä huomautukset olivat tarpeen, jotta voitaisiin ymmärtää, mitä herra Greg puhuu.

Hän väittää, että pienfarmarit, jotka eivät enää pysty harjoittamaan maanviljelystä, löytävät toimeentulolähteen teollisuudesta. Mitä suurfarmareihin tulee, niin he jäävät tällöin voitolle. Maanomistajien on pakko joko myydä heille palstansa hyvin halvalla tai solmia heidän kanssaan hyvin pitkäaikaisia vuokrasopimuksia. Tämä antaa farmareille mahdollisuuden tehdä suuria pääomansijoituksia maahan, käyttää laajemmassa mitassa koneita ja säästää näin ollen käsityön kustannuksella, joka muuten tulee niinkin halvemmaksi yleisen palkkojen alenemisen — tuon viljalakien kumoamisen välittömän tuloksen — vaikutuksesta.

Tohtori Bowring antoi kaikille noille perusteille uskonnollisen vahvistuksen huudahtamalla eräässä julkisessa kokouksessa: »Jeesus Kristus on vapaakauppa, vapaakauppa on Jeesus Kristus!»

Koko tuo tekopyhyys ei tietenkään myötävaikuta ollenkaan siihen, että halpa vilja muuttuisi vähemmän kitkeräksi työläisille.

Ja miten työläiset olisivat voineetkaan uskoa tehtailijoiden, niiden samaisten miesten äkkiarvaamatta heränneeseen ihmisrakkauteen, jotka eivät herjenneet taistelemasta kymmenen tunnin työpäivä -lakia vastaan, joka edellytti tehdastyöläisten työpäivän lyhentämistä kahdestatoista kymmeneen tuntiin!

Antaakseni teille käsityksen noiden tehtailijoiden ihmisrakkaudesta palautan mieleenne, herrat, kaikissa tehtaissa hyväksytyt tehdaslait.

Jokaisella tehtailijalla on yksityiskäytössään tämä lakikokoelma, jossa on säädetty sakot kaikista tahallista ja tahattomista rikkomuksista; työläisen on maksettava esimerkiksi se ja se summa, jos hän onnettomuutekseen on sattunut istahtamaan tuolille, jos hän on supattanut tai puhellut tai nauranut, jos hän on myöhässä vaikkapa muutaman minuutin, jos on mennyt rikki jokin koneenosa, jos hänen valmisteensa eivät vastaa määrättyjä vaatimuksia jne. jne. Sakot ovat aina suuremmat kuin työläisen todellisuudessa aiheuttama vahinko. Jotta työläistä olisi helpompi sakottaa, tehtaan kellon-

viisareita siirretään eteenpäin tai työläiselle annetaan huonoa raaka-ainetta, josta hänen olisi valmistettava hyvä tuote. Tehtaan mestari, joka ei ole riittävän kätevä lisäämään noiden rikkomusten määrää, pannaan viralta.

Kuten huomaatte, herrat, tuo yksityinen lainsäädäntö on perustettu rikkomusten lisäämistä varten, ja rikkomukset ovat tarpeen rahan saamiseksi. Tehtailija pyrkii siis kaikin keinoin alentamaan nimellispalkkaa ja hyötymään jopa sellaisistakin sattumista, jotka eivät riipu työläisestä.

Nämä tehtailijat ovatkin niitä samaisia filantrooppeja, jotka koettavat uskotella työläisille, että he ovat valmiit hyvinkin suuriin kulunkeihin, joiden yksinomaisena tarkoituksena on työläisten aseman parantaminen.

Toisaalta he siis supistavat kovin pikkumaisesti työläisen palkkaa tehdaslakiensa avulla, toisaalta taas he tekevät valtavia uhrauksia korottaakseen sitä Anti-Corn-Law-Leaguen avulla.

Tehtailijat rakennuttavat suurin kustannuksin palatseja, joita Liitto viljalakeja vastaan pitää eräänlaisena residenssinään, he lähettävät Englannin kaikille paikkakunnille kokonaisen armeijan apostolejaan saarnaamaan vapaakauppaukontoa. He julkaisevat tuhansina kappaleina kirjasia ja jakavat niitä ilmaiseksi valistaakseen työläistä hänen omien etujensa suhteen. He kuluttavat tavattoman suuria summia saadakseen puolelleen lehdistön. Johtaakseen vapaakauppaliikettä he ovat perustaneet suurenmoisen hallintokoneiston ja panevat julkisissa kokouksissa liikkeelle kaikki kaunopuheisuutensa lahjat. Eräässä tuollaisessa kokouksessa joku työläinen huudahti:

»Jos maanomistajat myisivät meidän luitamme, te, tehtailijat, ostaisitte ne ensimmäisinä lähettäaksenne höyrymyllyyn ja jauhattaaksenne ne!»

Englantilaiset työläiset ovat ymmärtäneet mainiosti maanomistajien ja tehtailijoiden välisen taistelun merkityksen. He tietävät hyvin, että viljan hintaa halutaan alentaa palkkojen alentamiseksi ja että pääoman tuottama voitto kohoaa saman verran kuin maankorko alenee.

Ricardon, englantilaisten freetraderien apostolin ja vuosisatamme huomatuimman taloustieteilijän näkemys käy tässä kohden täydelleen yhteen työläisten mielipiteen kanssa.

Hän sanoo kuuluisassa kansantaloustieteen tutkimuksessaan:

»Kun sen sijaan, että kasvattaisimme viljaa kotimaassa, löydämme uudet markkinat, joilta saamme sitä halvemmalla hinnalla, niin palkat alenevat, mutta voitto kasvaa. Maataloustuotteiden halpeneminen alentaa paitsi maanviljelystä harjoittavien työläisten myös kaikkien niiden palkkoja, jotka työskentelevät teollisuudessa tai kauppialalla.»⁷⁵

Älkäämme luulko, herrat, että työläiselle on aivan samantekevää, tuleeko hän saamaan vain neljä frangia leivän ollessa halvempaa vai viisi kuten ennenkin.

Eikö hänen palkkansa ole laskenut yhä alemmaksi voittoon verraten? Ja eikö ole ilmeistä, että hänen yhteiskunnallisen asemansa on huonontunut entisestään kapitalistin asemaan verraten? Sitä paitsi hän kärsii tosiasiallisesti suoranaista tappiotakin.

Niin kauan kuin leivän hinta — ja samoin myös palkka — oli nykyistä korkeammalla tasolla, työläinen sai mahdollisuuden tyydyttää muut tarpeensa käyttämällä hieman säästeliäämmin leipää. Mutta siitä hetkestä alkaen kun leivän hinta ja siis myös palkka aleni huomattavasti, hän ei saa säästetyksi leivän käytössä tuskin mitään muiden esineiden ostamista varten.

Englantilaiset työläiset antoivat freetraderien tuntea, etteivät he ole taipuvaisia jäämään freetraderien harhailuulojen ja petkutuksen uhreiksi; ja mikäli he silti liittyivät niihin taistellakseen maanomistajia vastaan, he tekivät sen hävittääkseen viimeisetkin feodalismen rippeet ja ollakseen tekemisissä vain yhden vihollisen kanssa. Työläiset eivät pettyneet laskelmissaan: kostoksi tehtailijoille maanomistajat kannattivat yhdessä työläisten kanssa lakia kymmentuntisesta työpäivästä, jonka hyväksymistä työläiset olivat kolmenkymmenen vuoden aikana tuloksettomasti tavoitelleet ja joka saatettiin voimaan viipymättä viljalakien lakkauttamisen jälkeen.

Taloustieteilijöiden kongressissa tri Bowring veti

taskustaan pitkän luettelon osoittaakseen, minkä verran naudanlihaa, kinkkuja, silavaa, kananpoikasia jne. jne. oli tuotu Englantiin työläisten tarpeiden tyydyttämistä varten, kuten hän sanoi, mutta valitettavasti hän unohti lisätä, että samaan aikaan Manchesterin ja muiden tehdaskaupunkien työläisiä oli heitetty kadulle alkaneen talouspulan seurauksena.

Kansantaloustieteessä ei periaatteessa voida milloinkaan johtaa yleisiä lainomaisuuksia ainoastaan yhtä vuotta koskevien tietojen perusteella. Aina on otettava keskimääräiset luvut kuuden tai seitsemän vuoden ajalta, ts. siltä ajanjaksolta, jonka kuluessa nykyaikainen teollisuus läpäisee eri vaiheet — kukoistuksen, ylituotannon, lamaanuksen ja pulan — suorittaen siten väistämättömän kehitysjaksonsa.

On itsestään selvää, että jos kaikkien tavaroiden hinnat laskevat — ja tuo lasku on vapaakaupan väistämätön seuraus — niin saan jokaisella frangilla ostetuksi paljon enemmän esineitä kuin aikaisemmin. Ja työläisen frangihan on saman arvoinen kuin kaikki muutkin. Vapaakauppa on näin ollen hyvin edullista työläisille. Mutta siihen liittyy vain yksi pieni epämukavuus, nimittäin: ennen kuin työläinen pystyy vaihtamaan franginsa muihin tavaroihin, hänen on pitänyt suorittaa työnsä vaihto pääomaan. Jos tätä vaihtoa suorittaessaan hän saisi edelleenkin mainitun frangin yhtä suuresta työmäärästä samaan aikaan kuin kaikkien muiden tavaroiden hinnat olisivat laskeneet, niin hän jäisi aina voitolle noissa kauppoissa. Vaikeus ei ole laisinkaan sen todistamisessa, että kaikkien tavaroiden hintojen aletessa samalla rahalla voidaan ostaa suurempi määrä tavaroita.

Taloustieteilijät tarkastelevat työn hintaa aina sillä hetkellä, kun työtä vaihdetaan muihin tavaroihin. Mutta he jättävät kerrassaan vaille huomiota sen hetken, jolloin työtä vaihdetaan pääomaan.

Kun tarvitaan vähemmän kustannuksia, jotta voitaisiin panna käyntiin tavaroita tuottava kone, niin samoin halpenevat myös esineet, jotka ovat välttämättömiä tämän työläiseksi nimitetyn koneen ylläpitoon. Jos kaikki tavarat halpenevat, niin alenee myös työn hinta, sillä työ on niin ikään tavaraa, ja kuten alempana huomaam-

me, tuo tavara-työn hinta laskee paljon enemmän kaikkiin muihin tavaroihin verraten. Silloin työläinen, joka edelleenkin luottaa taloustieteilijöiden perusteluihin, havaitsee, että hänen taskussaan oleva frangi on huvennut, että siitä on jäljellä enintään viisi sousta.

Taloustieteilijät vastaavat meille tähän: hyvä on, myönnämme sen, että työläisten keskinäinen kilpailu, joka vapaakaupan vallitessa ei varmaankaan vähene, saattaa hyvin pian palkat tavaroiden alempia hintoja vastaaviksi. Toisaalta taas tavaroiden hintojen aleneminen johtaa kulutuksen laajenemiseen; laajempi kulutus vaatii tuotannon voimistamista, mikä aiheuttaa työvoiman kysynnän lisääntymisen; tuloksena työvoiman kysynnän lisääntymisestä on palkkojen korotus.

Koko tämä perustelu on pelkistettynä seuraavaa: vapaakauppa laajentaa tuotantovoimia. Jos teollisuus kasvaa, jos rikkaus, tuotantovoimat, lyhyesti sanoen tuotantopääoma lisää työn kysyntää, niin työn hinta ja siis myös työpalkat kohoavat. Pääoman kasvu on kaikkein suotuisin ehto työläiselle. Tämä on myönnettävä todeksi. Kun pääoma on liikkumattomana, niin teollisuus ei jää liikkumattomaksi, vaan alkaa laskea, ja silloin työläinen on sen laskun ensimmäinen uhri. Työläinen tuhoutuu ennen kapitalistia. Entä siinä tapauksessa, kun pääoma kasvaa eli, kuten jo sanottiin, työläiselle parhaassa tapauksessa, mikä on oleva työläisen kohtalo? Hän tuhoutuu aivan samoin. Tuotantopääoman kasvu merkitsee myös pääomien kasautumista ja keskittymistä. Pääomien yhteenkokoutumista seuraa suurempi työnjako ja koneiden laajempi käyttö. Korkeammalle kehittynyt työnjako tekee merkityksettömäksi työläisen ammattitaidon korvaamalla tämän taidon työllä, johon kykenee jokainen, ja lisäämällä siten työläisten välistä kilpailua.

Kilpailu voimistuu semmitenkin, kun työnjako mahdollistaa sen, että yksi työläinen suorittaa kolmen työn. Koneiden käyttö johtaa samaan tulokseen, mutta paljon suuremmissa mitoissa. Tuotantopääoman kasvu pakottaa teollisuuskapitalisteja harjoittamaan liiketoimintaa lisäämällä jatkuvasti tuotantovälineitä, ja siten se saattaa

vararikoon pienyrittäjät heittäen heidät proletariaatin riveihin. Edelleen, koska koron suhdeluku alenee sitä mukaa kuin pääomat kasautuvat, niin pienten koroilla-eläjien, jotka eivät enää tule toimeen koroillaan, on pakko ryhtyä yrittäjän toimintaan lisätäkseen myöhemmin proletariaatin lukumäärää.

Vihdoin sitä mukaa kuin tuotantopääoma kasvaa se on yhä enemmän pakotettu tuottamaan sellaisia markkinoita varten, joiden tarpeita se ei tunne, tuotanto ylittää kulutuksen yhä suuremmassa määrin, tarjous pyrkii yhä enemmän laajentamaan kysyntää, ja tuon kaiken seurauksena talouspulia on yhä useammin ja ne muuttuvat yhä voimaperäisemmiksi. Jokainen pula taas vuorostaan jouduttaa pääomien yhteenkokoutumista ja laajentaa proletariaatin rivejä.

Tuotantopääoman kasvaessa työläisten välinen kilpailu laajenee siis paljon suuremmassa määrin. Kaikki saavat pienemmän maksun työstään, ja joillekuille työ käy entistä raskaammaksi.

Vuonna 1829 Manchesterissa oli 1088 kehrääjää, jotka työskentelivät 36 tehtaassa. Vuonna 1841 kehrääjiä laskettiin olevan enää 448, mutta heidän hoidettavanaan oli 53 353 varttinää enemmän kuin vuonna 1829 työskennelleillä 1088:lla kehrääjällä. Jos käsityövoiman käyttö olisi kasvanut tuotantovoimien kehitystä vastaavasti, työläisten lukumäärän olisi pitänyt nousta 1848:aan; siis konetekniikan alalla suoritettut parannukset jättivät työttömiksi 1100 työläistä.

Tiedämme jo etukäteen, mitä taloustieteilijät vastaavat. He sanovat, että nuo työttömiksi jääneet ihmiset löytävät itselleen muuta tointa. Taloustieteilijöiden kongressissa tri Bowring ei jättänyt esittämättä tätä perustetta, mutta ei jättänyt myöskään kumoamatta tällöin omia sanojaan.

Vuonna 1835 tri Bowring piti alahuoneessa puheen Lontoon 50 000:sta kankurista, jotka jo pitkän aikaa olivat olleet nälkäkuoleman partaalla etsiessään tuloksettomasti tuota uutta tointa, jonka saamisen näköaloilla freetraderit lohduttavat heitä.

Esitämme merkittävimpiä kohtia tri Bowringin mainitusta puheesta,

»Kurjuus on käsinkutojien ja kaikkien niiden kiertämätön kohtalo, jotka tekevät työtä, joka on helposti opittavissa ja joka voidaan millä hetkellä tahansa korvata halvemmilla keinoilla», hän sanoo. »Koska työläisten keskinäinen kilpailu on tässä tapauksessa tavattoman suuri, pieninkin kysynnän supistuminen aiheuttaa pulan. Käsinkutojat ovat tavallaan inhimillisen olemassaolon äärirajalla. Vielä yksi askel — ja heidän olemassaolonsa käy mahdollottomaksi. Vähäisinkin sysäys on riittävä tuomitsemaan heidät tuohon. Konetekniikan alalla tapahtuva edistys, jonka vaikutuksesta käsityö jää yhä enemmän syrjäytetyksi, tuo siirtymäkaudella väistämättä tullessaan suuren määrän tilapäisiä kärsimyksiä. Kansallinen hyvinvointi saadaan ostetuksi niiden onnettomuuksien hinnalla, joista kärsii tietty määrä erillisiä henkilöitä. Teollisuus kehittyy aina jälkeensä jääneiden kustannuksella; nimenomaan höyryvoimalla käytettävä kutomakone vaikutti raskaammin kuin mikään muu keksintö käsinkutojien kohtaloon. Monien aikaisemmin käsin valmistettavien tuotteiden tuotannossa käsinkutoja on jo nyt joutunut kerrassaan syrjäytetyksi, ja hän tulee vielä kärsimään tappion monien muiden tähän saakka käsin valmistettujen tuotteiden tuotannon alalla.»

»Minun hallussani on Intian kenraalikuvernöörin ja Itä-Intian komppanian välinen kirjeenvaihto», hän jatkaa edelleen. — Tuo kirjeenvaihto koskee Daccan kankureita. Kuvernööri ilmoittaa kirjeissään seuraavaa: muutama vuosi sitten Itä-Intian komppania osti 6—8 miljoonaa pakkaa puuvillakangasta, jota valmistettiin sikäläisillä käsikäyttöisillä kutomakoneilla. Kysyntä aleni vähitellen ja supistui noin miljoonaan pakkaan.

Nykyään kysyntä on laskenut miltei olemattomiin. Sitä paitsi Pohjois-Amerikka sai Intiasta v. 1800 noin 800 000 pakkaa puuvillakangasta. Vuonna 1830 Intia ei vienyt edes 4000 pakkaa. Ja lopuksi Portugaliin lähettämistä varten v. 1800 oli lastattu miljoona kangaspakkaa. Vuonna 1830 Portugali sai enintään vain 20 000 pakkaa.

Selostukset intialaisten kankureiden kurjuudesta tekevät kauhistuttavan vaikutuksen. Mikä oli tuon kurjuuden syy?

Markkinoille tulleet englantilaiset tuotteet ja tuotteiden valmistaminen höyryvoimakäyttöisillä kutomakoneilla. Hyvin suuri määrä kankureita kuoli nälkään; loput löysivät itselleen muita töitä, pääasiassa maataloudesta. Se joka ei osannut vaihtaa ammattia, oli tuomittu kuolemaan. Nyt Daccan hallintoalue on tulvillaan englantilaisia kankaita ja lankoja. Lujuudesta ja kauneudestaan maailmankuulu Daccan musliini on niin ikään kadonnut kokonaan englantilaisten koneiden aiheuttaman kilpailun seurauksena. Näin ollen tuskin löytynee koko kaupankäynnin historiasta toista siihen hätätilaan verrattavissa olevaa tapausta, johon kokonaiset väestöluokat olivat joutuneet Itä-Intiassa.»

Tri Bowringin puhe on semmitenkin merkillepantava, kun siinä esitetyt tosiasiat ovat täsmällisiä, mutta fraaseihin, joilla hän yrittää niitä peitellä, on lyöty sama

tekopyhyyden leima kuin kaikkiin muihinkin kauppavapauden kannattajien saarnoihin. Hän kuvaa työläiset tuotantovälineiksi, jotka voidaan korvata toisilla, halvemmilla tuotantovälineillä. Hän on tarkastelevinaan kyseessä olevaa työalaa jonakin aivan erikoisena työalana ja konetta, joka hävitti käsinkutojat, hän pitää aivan erikoisena koneena. Hän unohtaa, ettei ole olemassa ainuttakaan käsityön alaa, joka ei saattaisi jonakin kauniina päivänä joutua saman kohtalon omaksi kuin käsinkudontakin.

»Todellisuudessa jokaisen konetekniikan alalla suoritettun parannuksen alituksena tavoitteena ja pyrkimyksenä on ihmistyön täydellinen syrjäyttäminen tai sen hinnan alentaminen korvaamalla miesten työn naisten ja lasten työllä, taitavien käsityöläisten työn ammattitaitoa omaamattomien työläisten työllä. Suurimmassa osassa konekehräämöjä — englanniksi throstle-mills — kehruutyötä tekevät 16-vuotiaat ja sitäkin nuoremmat tytöt. Kun tavallisen muulikonen asemesta otettiin käyttöön automaattinen kehrukone, suurin osa aikuisista kehrääjistä erotettiin työstä ja jätettiin vain lapset ja alaikäiset.»

Nämä kauppavapauden kaikkein innokkaimman kannattajan tri Uren sanat⁷⁶ ovat erinomaisena lisäyksenä herra Bowringin tunnustuksiin. Herra Bowring järkeilee onnettomuuksista, jotka olivat kohdanneet erillisten henkilöiden tiettyä määrää, ja ilmoittaa meille samalla, että nuo erillisten henkilöiden onnettomuudet tuomitsevat tuhoon kokonaisia luokkia; hän puhuu »siirtymäkauden» »väliaikaisista kärsimyksistä» eikä tästä puhuessaan peittele sitä, että nuo tilapäisluonteiset kärsimykset merkitsevät enemmistölle siirtymistä elämästä kuolemaan ja muille siirtymistä heidän entisestä asemastaan vielä huonompaan. Kun hän puhuu edelleen, että noiden työläisten onnettomuudet aiheutuvat suoranaisesti teollisuuden kehityksestä ja ovat välttämättömiä kansallisen hyvinvoinnin kannalta, niin hän tunnustaa siten, että työväenluokan kurja asema on porvariston hyvinvoinnin välttämätön ehto.

Kaikki lohduitukset, joita herra Bowring esittää auliisti tuhoutumassa oleville työläisille, samoin kuin yleensä koko freetraderien luoma kompensatioteoria ovat pelkistettyinä seuraavaa :

Teidän, tuhansien nääntymäisillänne olevien työläisten, ei pidä langeta epätoivoon. Voitte kuolla aivan rauhassa. Luokkanne ei kuole sukupuuttoon. Se tulee olemaan aina riittävän monilukuinen, jotta pääoma voisi tuhota sitä pelkäämättä sen täydellistä häviämistä. Ja kuinka pääomaa voitaisiin käyttää hyödyllisesti, ellei huolehdittaisi sen turvaamisesta riiston materiaalilla, työläisillä, jotta heitä voitaisiin riistää yhä uudelleen?

Miksi sitten edelleenkin puhutaan vapaakaupan vaikutuksesta työväenluokan asemaan kuten ratkaisematta jääneestä ongelmasta? Kaikki lait, joita taloustieteilijät Quesnaysta Ricardoon asti ovat muotoilleet, perustuvat siihen olettamukseen, että vapaakauppaa vaikeuttaneet kahleet ovat lakanneet olemasta. Noiden lakien vaikutus voimistuu sitä mukaa kuin kauppavapautta toteutetaan. Ensimmäinen noista laeista julistaa, että kilpataistelu alentaa kaikkien tavaroiden hinnan niiden tuotantokustannusten minimiin. Palkkaminimi on näin ollen työn luonnollinen hinta. Mitä kuitenkin on palkkaminimi? Se on juuri työläisen ylläpitämiseksi välttämättömien esineiden tuotantoon tarvittava minimi, jotta työläinen pystyisi jotenkuten elättämään itsensä ja jatkamaan jossain määrin sukuaan.

Älkää tehkö tästä johtopäätöstä, että työläinen ei voi saada enempää kuin tuon minimipalkan, älkää missään tapauksessa luulko, että hän saa aina tuon minimipalkan.

Ei, tuon lain vaikutuksesta työväenluokalla on toisinaan onnellisempiakin aikoja. Joskus työläinen onnistuu saamaan yli minimin, mutta tämä ylitys on vain lisämaksu, joka korvaa sen, mitä häneltä on jäänyt saamatta teollisuuden lamakaudella vallinneeseen minimiin verraten. Tämä merkitsee, että tiettyinä, aika ajoittain toistuvina ajanjaksoina siinä kiertokulussa, jota teollisuus suorittaa läpäisemällä vuoronperään kukoistuksen, liikatuotannon, lamaannuksen ja pulan vaiheen, työväenluokka ei saa lopputuloksena enempää eikä vähempää kuin tuon minimin, kun otetaan lukuun kaikki mitä hän saa yli välttämättömän ja kaikki mitä häneltä jää saamatta; toisin sanoen työväenluokka säilyy kokonaisuudessaan luokkana huolimatta kaikista sen kärsimistä

onnettomuuksista ja kurjuudesta, huolimatta ruumiista, joita se jättää teollisuustaistelun tantereelle. Mutta mitä merkitystä sillä saattaisi olla? Työväenluokkahan on edelleenkin olemassa ja lisäksi sen lukumäärä vieläpä kasvaa.

Tässä ei kuitenkaan ole vielä kaikki. Teollisen edistyksen tuloksena ilmaantuu halvempia olemassaolon välineitä. Niinpä viina on korvannut oluen, puuvillakangas villa- ja pellavakankaan, peruna on korvannut leivän.

Koska siis jatkuvasti löytyy uusia keinoja työläisten ravitsemiseksi halvemmilla ja huonoimmilla ruokatarvikkeilla, niin palkkaminimi alenee jatkuvasti. Ja kun alussa palkka on pakottanut ihmisen tekemään työtä elääkseen, niin lopulta se on pakottanut ihmisen elämään niin kuin kone. Työläisen olemassaolon merkitys on pelkistetty vain hänen arvokseen pelkkänä tuotantovoimana; kapitalisti kohtelee häntä vastaavalla tavalla.

Tämä tavara-työn laki, minimipalkkalaki vaikuttaa yhä tuntuvammin sitä mukaa kuin vapaakauppaa toteutetaan ja se muuttuu realiteetiksi — tällainen on taloustieteilijöiden lähtökohdakseen asettama edellytys. On siis valittava jompikumpi: on joko kiistettävä koko kansantaloustiede, jonka perustana on vapaakauppapostulaatti, tai myönnettävä siihen, että vapaakaupan vallitessa työläisten on koettava taloudellisten lakien ankaruus.

Tehkäämme yhteenveto: mitä merkitsee kauppavapaus nykyisissä yhteiskunnallisissa olosuhteissa? Se on pääoman vapautta. Kun poistatte ne muutamat kansalliset esteet, jotka edelleenkin vielä haittaavat pääoman kulkua, niin myönnätte sille vain täydellisen toimintavapauden. Olkootpa kuinka suotuisia tahansa olosuhteet, joissa tapahtuu tavaran vaihto toiseen, aina niin kauan kuin tulevat säilymään palkkatyön ja pääoman väliset suhteet tulee olemaan riistäjien luokka ja riistettyjen luokka. On todella vaikea ymmärtää niiden vapaakaupan kannattajien itsevarmuutta, jotka kuvittelevat, että pääoman edullisempi käyttö hävittää teollisuuskapitalistien ja palkkatyöläisten välisen antagonismin, vastakaisuuden. Juuri päinvastoin, se saattaa johtaa vain

noiden kahden luokan vastakkaisuuden ilmenemiseen entistä selvempänä.

Olettakaa hetkiseksi, ettei enää olisi olemassa enempää viljalakeja kuin tullilaitosta tai kaupunkien tuontitullejakaan, lyhyesti, että olisivat kerrassaan kadonneet kaikki ne satunnaiset seikat, joita työläinen on saattanut tähän saakka pitää kurjuutensa syinä, samalla tulisi reväistyksi pois kaikki verhot, jotka ovat kätkeneet häneltä hänen todellisen vihollisensa.

Hän näkisi, että kahleista vapautettu pääoma ei orjuuta häntä yhtään vähemmän kuin tulliverojen kahlitsema pääoma.

Herrat, älkää antako pettää itseänne abstraktisella sanalla *vapaus*! Kenen vapautta se on? Se ei ole jokaisen erillisen yksilön vapautta toisen yksilön suhteen. Se on pääoman vapautta puristaa tarkkaan mehut työläisestä.

Kuinka voitaisiin vielä pyhittää vapaata kilpataistelua vapausaatteella, kun tuo vapaus ei ole mitään muuta kuin vapaaseen kilpataisteluun perustuvan järjestelmän tuote?

Osoitimme, minkä luonteista veljeyttä synnyttää kauppavapaus saman kansakunnan eri luokkien kesken. Tuskinpa sillekään veljeydelle, jonka kauppavapaus saisi aikaan maailman eri kansakuntien kesken, olisi tunnusomaista sen suurempi veljellisyys. Ainoastaan porvaristolla saattoi syntyä ajatus siitä, että riistoa sen yleismaailmallisessa muodossa nimitettäisiin yleiseksi veljeydeksi. Kaikki vapaan kilpataistelun kussakin erillisessä maassa aiheuttamat tuhoiset ilmiöt uusiintuvat maailmanmarkkinoilla vielä valtavammassa mitoissa. Ei ole syytä pysähtyä enää pitemmälti tarkastelemaan vapaakaupan kannattajien tästä aiheesta levittämiä sofismeja, jotka ovat täysin kolmen palkinnonsaajamme — herrojen Hoppen, Morsen ja Gregin — perustelujen arvoisia.

Meille sanotaan esimerkiksi, että kauppavapaus saisi aikaan kansainvälisen työnjaon ja siten määrittelisi kullekin maalle sen luonnonetuja vastaavan tuotannonalan.

Oletatte ehkä, herrat, että kahvin ja sokerin tuotanto on Länsi-Intian luontainen kutsumus.

Kaksisataa vuotta sitten luonto, jota kaupankäynti ei liikuta laisinkaan, ei kasvattanut siellä enempää kahvipensaita kuin sokeriruokoakaan.

Tuskin kulunee viittäkymmentäkään vuotta, kun sieltä saattaa olla löytymättä enää kahvia tai sokeria, sillä halvemmalla tuottava Itä-Intia kiistää jo voittoisesti Länsi-Intialta sen näennäisen luontaisen kutsumuksen. Ja tuo luonnonantimista rikas Länsi-Intia on jo englantilaisille yhtä raskas taakka kuin Daccan hallintoalueen kankurit, joilla niin ikään oli ikimuistoisista ajoista ollut kutsumus käsikudontaan.

Tällöin ei saa jättää ottamatta huomioon vielä erästä seikkaa: koska kaikki on tullut monopoliksi, niin nykyäänkin on joitakin teollisuudenaloja, jotka hallitsevat kaikkia muita ja turvaavat niitä eniten harjoittaville kansoille herruusaseman maailmanmarkkinoilla. Esimerkiksi puuvillalla on kansainvälisessä vaihdossa paljon tärkeämpi kaupallinen merkitys kuin kaikilla muilla vaatteiden valmistukseen käytettävillä raaka-aineilla yhteensä. Vapaakaupan kannattajat näyttävät todella naurettavilta etsiessään jokaiselta teollisuudenalalta paria kolmea tuotannon erikoislajia ja rinnastaessaan ne yleisten kulutusesineiden tuotantoon, mikä on halvinta teollisesti kehittyneimmissä maissa.

Siinä ei ole mitään kummallista, että vapaakaupan kannattajat eivät pysty ymmärtämään, kuinka joku maa saattaa rikastua toisen kustannuksella; nuo herrat näkyvät sitäkin vähemmän haluavan ymmärtää, miten kussakin maassa toinen luokka saattaa rikastua toisen kustannuksella.

Älkää silti luulko, herrat, että arvostellessamme vapaakauppaa tarkoituksenamme olisi suojelujärjestelmän puolustaminen.

Voidaanhan ilmoittaa että ollaan perustuslaillisen järjestelmän vihollisia ilmoittautumatta siten vanhan järjestelmän kannattajiksi.

Suojelujärjestelmä muuten on vain keino, jonka avulla perustetaan jonkin kansan suurteollisuus, toisin sanoen asetetaan se riippuvuuteen maailmanmarkkinoista; mutta nimenomaan siitä hetkestä alkaen, kun alkaa riippuvuus maailmanmarkkinoista, syntyy vuorostaan suurempi tai

pienempi riippuvuus vapaakaupasta. Sitä paitsi suojelujärjestelmä edistää vapaan kilpataistelun kehitystä maassa. Siksi olemme panneet merkille, että niissä maissa, joissa porvaristo on alkanut vaatia, että sitä pidettäisiin arvossa luokkana — kuten esimerkiksi Saksassa — se tekee suuria voimainponnistuksia suojelutullien saavuttamiseksi. Se käyttäisi niitä aseenaan feodalismia ja yksinvaltiutta vastaan, ne olisivat sille keinona voimiansa keskittämiseksi ja vapaakaupan aikaansaamiseksi maassa.

Nykyään suojelujärjestelmä on yleensä kuitenkin vanhoillinen, kun taas vapaakauppajärjestelmä vaikuttaa tuhoisasti. Se aiheuttaa entisten kansallisuuksien hajoamisen ja kärjistää huippuunsa proletariaatin ja porvariston välisen vastakohtaisuuden. Lyhyesti sanoen vapaakauppajärjestelmä jouduttaa yhteiskunnallista vallankumousta. Niinpä, herrat, äänestänkin vapaakaupan puolesta ainoastaan tässä vallankumouksellisessa mielessä.

*Julkaistu erillisenä kirjase-
na Brysselissä helmikuun alussa
1848*

*Karl Marx, Filosofian kur-
suus, liite, s. 224—241*

